

Bijlage 3 bij goede praktijkvoorbeelden

Winnaar prijs 'goed praktijkvoorbeeld' Netwerk Leerproblemen Vlaanderen:

Examencommissie secundair onderwijs, Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming, Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming, Koning Albertlaan II, 15 te 1210 Brussel

Beschrijving

Het examencentrum heeft momenteel 16000 inschrijvingen. Ongeveer 10000 zijn ook daadwerkelijk 'actief'. Het centrum reikt per jaar ongeveer 1000 diploma's uit. Een 'diplomatraject' duurt gemiddeld 4 jaar. De gemiddelde leeftijd van de examinandi is 22 à 23 jaar. De jongste en de oudste waren respectievelijk 8 jaar en 78 jaar. De spreiding is dus vrij groot.

Onder de examinandi zijn er heel specifieke groepen: gevangenen (het is niet altijd gemakkelijk om ten aanzien van hen specifieke maatregelen te nemen omwille van wettelijke en organisatorische bezwaren uit het gevangeniswezen), jongeren met autisme (het examen eerste en tweede graad wordt afgenomen in de scholen in Turnhout en Hasselt), karaktergestoorden, ADHD, momenteel veel jongeren wiens wachttuitkering vervalt en die een diploma SO nodig hebben, jongeren uit privéscholen (Belgische jongeren die in het buitenland studeerden bv.), ... Dit alles om aan te geven hoe divers het publiek is dat op de examencommissie een beroep doet.

De zorgkandidaten bestaan uit kandidaten met dyslexie (hoogste percentage), ASS, ADHD, psychische stoornissen. In toenemende mate schrijven zich ook kandidaten in met chronische ziekte zoals cvs en depressie.

67% van de zorgkandidaten hebben één stoornis, 33% meerdere stoornissen.

Zorgkandidaten kunnen voor elk examen twee vaste, compenserende maatregelen krijgen en daarnaast drie naar eigen keuze

Ook hoogbegaafde kandidaten kunnen door de EC geëxamineerd worden.

De examencommissie heeft 18 personeelsleden in dienst en doet beroep op 195 externen bij de afname en verbetering van examens. Om zich een beeld te kunnen vormen van hun taak volgen zorgtoezichters een digitale workshop.

In het kader van professionalisering komt op de 'dag van de examinerator', een expert spreken over bepaalde stoornissen. Daarnaast wordt er ook een dag van de leerzorg georganiseerd.

Beoordeling door de delegatie van het Netwerk

Ook hier hebben we bij de visitatie die in twee beurten verliep, heel wat enthousiasme en deskundigheid gezien met de duidelijke bedoeling om voor de kandidaten het verschil te maken.

Voor de examencommissie zijn procedures heel belangrijk om te volgen. Men heeft eigen juristen in dienst om klachten te onderzoeken.

Het is dan ook binnen dit kader dat de EC – geïnspireerd door het Steunpunt Integratie in HO (SIHO) - gezocht heeft naar specifieke en redelijke aanpassingen voor kandidaten met een

geattesteerde stoornis. Alleen wie een attest heeft komt in aanmerking. Men is er zich van bewust dat met dit criterium een aantal kandidaten (bv. met faalangst) in de kou blijven staan.

De kandidaat die wel een attest kan voorleggen kiest – via de website waarop men zich inschrijft - per vak of hij/zij met of zonder specifieke maatregelen het examen wil doen. Zo werden in het schooljaar 2012-2013 er op een totaal van 16604 examens 687 afgelegd met specifieke maatregelen. Momenteel schat men het aantal kandidaten met een attest op 7 à 10%. De te kiezen maatregelen zijn omschreven per stoornis. Uit de ter beschikking gestelde overzichten blijkt dat de meeste kandidaten kiezen voor extra tijd en een prikkelarme omgeving. Het toezicht bij de examens voor mensen met een problematiek wordt gedaan door personeel dat een specifieke bijscholing heeft gevolgd.

De achterliggende visie is gebaseerd op het "Universal Design for Learning" (UDL) waarbij men ernaar streeft om de examens in de toekomst zo universeel mogelijk te organiseren. Zo zijn er reeds maatregelen (bv. kortere examens) voor iedereen ingevoerd. De grote bekommernis van de EC is in feite om wat in de school eventueel fout liep of mislukte, alsnog een kans te geven. 65% van alle kandidaten slaagt, voor de "zorgkandidaten" is dit 69%.

De begeleiders beklemtonen dat de EC geen *onderwijsinstelling* (school) is. Nadrukkelijk wordt hier gewezen op het onderscheid tussen 'proces' en 'product'. De EC mag zich – wettelijk gesproken – alleen uitspreken over het 'product'. Dit houdt in dat de kandidaten niet door hen begeleid worden tijdens hun *leerproces*. Wel kunnen ze informatie krijgen over de aan te wenden leerboeken. Aldus tracht de EC het afleggen van het examen, als eindproduct van het leerproces voor alle kandidaten (UDL, Equity and justice) toch te optimaliseren. Begeleider/examinatoren hebben eigenlijk een schat aan informatie met betrekking tot het optimaliseren van de onderwijsleersituatie (in scholen) maar mogen die dus niet aanwenden/uitspreken ...

Ondersteuning/begeleiding gebeurt zowel emotioneel als materieel. Zo kregen we als commissie in de examenruimte de opklapbare 'concentratiehokjes' te zien voor kandidaten die nood hebben aan een prikkelarme omgeving.

De EC is qua organisatie uiteraard heel specifiek. Gezien het grote aantal examinatoren geeft de EC zelf de nodige bijscholing aan iedereen. Een tiental medewerkers krijgen een grondigere bijscholing; binnen hun vakgroep in de EC dragen ze dan verder deze kennis uit. Binnen de EC is de heer Tielemans duidelijk diegene die het geheel trekt (en daarvoor ook een gedeeltelijke vrijstelling heeft), maar het is duidelijk dat hij daarbij de actieve ondersteuning krijgt van de directie en andere collega's. Er bestaat ook een denkgroep die het geheel mee vorm geeft. Binnen de specifieke organisatie van de EC – zie het grote aantal externe medewerkers - is de doorstroming een belangrijke uitdaging. Bovendien geeft de huisvesting (zowel in Anderlecht als in het Consciencegebouw) heel wat logistieke problemen (o.m. verhuis van apparatuur).